

Bemutatunk két „magán” jelenetet majd két „nyilvánost”. Elemezzük a különbséget!

Lassan kezd megvilágosodni, hogy miről is van szó. Ez az újabb megkötés ismét ráirányítja a figyelmünket a kiközösítés téma egy új aspektusára: a szülők, egyáltalán a felnőtt világ felelősségére. Mindenki megteremtett magának egy szereplőt (leginkább saját magából), kialakítottunk egy közös teret, ahol ezek a szereplők találkozhatnak, viszonyulhatnak egymáshoz, tudjuk, hogy valamilyen módon a kiközösítéssel akarunk foglalkozni, és tudjuk, hogy ez a szereplőnk elszakadt az otthonától valami miatt. Most azzal szembesülünk, hogy azok akik felelősek az életéért, hogyan vergődnek a tehetetlenségükben. Mindez úgy történik, hogy a tanár által meghatározott körülmények között a zaklatás és a kiközösítés újabb és újabb összetevőjéről gondolkozunk, fokozatosan, darabról darabra összerakva egy drámai történetet, ráadásul rendkívül dinamikusan használva az egyéni, a kiscsoportos és a közös gondolkodás dinamikáit.

16. Kiscsoportban mindenki felolvassa a monológokat, a többiek tablóval reagálnak.

Ismét valami új. A tablóval reagálás úgy zajlik, hogy miközben a csoport egyik tagja olvassa a monológot, a többiek testhelyzetükkel, rögzített mozdulataikkal kommentálják az elhangzottakat egymáshoz is viszonyulva (nem kötelezően), így valamiféle tablót alkotva. A reakciók folyamatosan zajlanak, mindenfajta megbeszélés nélkül. Elég nagy nyitottságot és kreativitást feltételező feladat, de ha egy csoport „bevállalja”, akkor a közös gondolkodás egy kivételesen hatékony módjáról van szó.

17. Tegyük középre a hozott tárgyakat! Megbeszélés arról, hogy ki miért hozta.

18. Visszatérés a tézisondatunkhoz: „A mi darabunk arról szól, hogy...” Nézzük meg, hogy az eddig létrehozott darabunk megfelel-e a tézisondatnak! Ha nem, változtassuk meg a mondatot!

19. Kollázs az eddigi anyagokból. Válogassunk, rendezzük el, szórjunk ki!...

- A szerkezet felülvizsgálata.
- Az összegyűlt anyag hogyan támasztja alá a tézisondatot?
- Kell-e változtassunk a tételmondaton?
- A három tablón kell-e változtatni?
- Végső simítások.
- Előadás.

Nem állítom, hogy tökéletes előadások születtek, de ez nem is volt cél. Az viszont biztos, hogy mind a „közös alkotás” munkaforma lépései alatt, mind az előző folyamat során olyan drámaformákkal dolgoztunk, amelyeket a foglalkozásvezetőnk úgy tett egymás mellé, hogy mindenkinek végig kellett haladnia egy nagyon intenzív gondolkozási folyamaton.

Összefoglalásként azt tudom mondani, hogy Kathleen Gallagher a saját drámatanári attitűdjének megfelelően egy kutató és kísérletező folyamatba vont be minket. Mind a dramatikus játék típusú formák, mind a szituációs játékok vagy a színházi elemek olyan eszközök voltak, amelyek segítségével különböző viselkedésformákat tanulmányozhattunk, majd a gondolatainkat, a kutatás részeredményeit újabb és újabb próbák elé állítottuk, hogy egyre komplexebb módon tudjunk foglalkozni a választott témánkkal. A folyamat részvevőjeként is meg tudom erősíteni, gyakorlatilag nem volt esélyem arra, hogy a felkínált helyzetekről ne kelljen gondolkodnom. És ami még lényegesebb: jó volt gondolkodni.

Telegdy Balázs

Dráma és más tanítási területek

John Somers tréningje

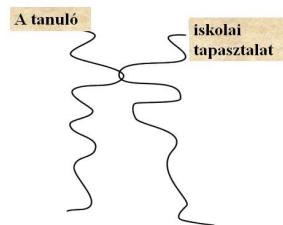
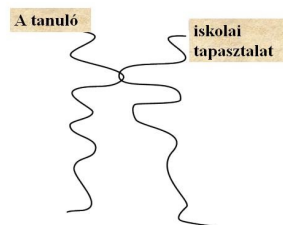
John Somers alkalmazott drámát tanít az angliai Exeteri Egyetem Előadóművészeti Tanszékén. Sok éve foglalkozik gyerekekkel és felnőttekkel egyaránt. Több projektjét próbálták ki Anglia számos iskolájában. A négy napos tréning alatt megismerkedtünk John sajátos dráma-értelmezésével, eddigi projektjei közül néhányal, a drámaórák felépítésére vonatkozó alapvetéseivel, kedvenc játékaival és a drámatanár szerepéről alkotott nézeteivel. Nézetei természetesen sajátosan „angolosak” – ezeket néhány esetben kissé nehezünkre esett elfogadni...

A tréning során megismerhettük a kurzus vezetőjének *módszertani alapelveit*. Ezek a következők voltak:

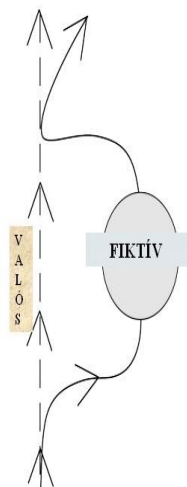
1. Az alkalmazott dráma négy alapelve

- A drámában a valóságot modellezzük a drámán mint médiumon keresztül. Ahogy a mérnök is előbb makettet épít a tervezett hídról, hogy tesztelje miféle tulajdonságai lesznek majd, amikor megépítik, ugyanúgy a drámában is modellt építünk fel az életről, és annak bonyodalmaival vizsgáljuk. A mérnökhöz hasonlóan, aki variálhatja a makett jellemzőit (erősebb oldalszél, nagyobb súlyú teherautók, vastagabb acél stb.), mi is megváltoztathatjuk a dráma-modell változóit (most legyen például a szülő dühösebb, a lopott pénz nagyobb összegű stb.).
- Önmagunkat személyes történetnek tekinthetjük, amely folyamatosan bővül és módosul sok más – globális és lokális – történet, valamint tapasztalataink hatására.
- Azáltal, hogy belépünk a dráma által létrehozott fiktív világba, saját személyes történetünkről nyerhetünk mélyebb megértést. Ez az egyik fő kiindulópontja annak az érvelésnek, miszerint az attitűdöket és a viselkedést meg lehet változtatni.
- Mivel tudjuk, hogy a drámabeli tapasztalat nem valóságos, szabadon átengedjük magunkat neki. Eléggé „benn” vagyunk ahhoz, hogy komolyan foglalkoztasson bennünket, de eléggé „kívül” is ahhoz, hogy ne féljünk tőle, s hogy képesek legyünk felismerni a valóságtól való távolságát. Ez is kulcsfontosságú összetevője az attitűdök és a viselkedés megváltoztatásának.

2. A tanuló a hagyományos tanórai foglalkozáson kevés tapasztalatot szerez, míg a drámafoglalkozás során ez a **tapasztalatszerzés** megsokszorozódik.

3. A dráma alkalmazása során a tanulóval, játszóval gyakran megtörténik, hogy a fiktív világban alkalmazott játék **változást hoz a valódi életében is**. Az út (életút) megváltozik a dráma hatására. Ezt mutatja meg a következő oldalon látható ábra.

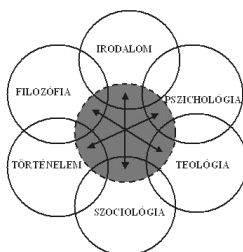

4. A drámát úgy képzelhetjük el, mint egy folyamatosan vándorló pontot egy vízszintes szakaszon, melynek egyik végpontja a **kreatív játék**, a másik végpont a **színház**. **A dráma e két pont között mozog**. Mozgását sok tényező befolyásolja, például a játszóké életkora, a drámafoglalkozás típusa.

5. **A drámát kutatási folyamatként is felfoghatjuk**, mivel:

- van határozott „tanulmányozandó” témája – pl. *hajléktalanság, családi kapcsolatok stb.*
- hipotéziseket állít fel – *mi történne, ha...?*
- ezeket a hipotéziseket kísérletezéssel teszteli – *improvizáció során*
- összegyűjti az adatokat a kísérletezésből – *az improvizációnak és értelmező megvitatásának eredménye a csoportban közös megbeszélés tárgya lesz*
- jelentés(ek)be gyűjti és rendezi az eredményeket – *előadás/rövid bemutatójáték*
- a végeredményt a kutatói közösségnek továbbítja – *megosztja az előadást/megjelenítést az osztálytársakkal vagy még szélesebb közösséggel*

6. A dráma **közvetítő a tantárgyak között**, éppen ezért szerepe óriási a tanításban. Összeköthet minden tárgyat – a dráma az a tárgy, melynek mindenhez köze van.

7. **A dráma alternatív pedagógia**, mert:

- A dráma olyan médium, amely egyedülálló módokon ad lehetőséget arra, hogy bizonyos témákat cselekvésen keresztül megvizsgáljunk. A résztvevők fizikailag, érzelmileg, szociálisan, intellektuálisan és morálisan is bevonódnak. Az adott tartalmat társadalmi megvilágításban vizsgálja. A tanuló előzetes, már létező tudását és tapasztalatait elismeri – ez a drámás tanulási folyamatban és előrehaladásban alapvető fontosságú.
- A Demokratikus pedagógiai modellt hoz létre. A drámát mint kutatási formát elismeri.
- A végeredményeket nyilvánosan közlésezi.

8. **A foglalkozásokról**

John Somers szerint minden foglalkozást játékokkal kell kezdeni. Ezen játékoknak három célja van:

- meg kell mozgatnia, be kell melegíteni az izmokat,
- jókedvet kell teremteniük a csoportban,
- a kreatív gondolkodást kell előcsalogatnia a játszókból.

Erre valók a fogók (bemelegítők), a versenyjátékok, és az általam színjátékos bemelegítő tréninggyakorlatnak nevezett játékok. A kurzuson ezt a sort szinte minden esetben páros improvizáció zárta, mely humoros hangvételével jókedvet, kedvet hozott a foglalkozás további menetéhez.

9. **Néhány drámatanári fogás**

A következőket kell a drámatanárnak betartani:

- A tanárnak szinte mindig játszania kell a bemelegítésnél, hogy a gyerek érezze: „ez az ember közülünk való”.
- Ha kérdezni akarsz egy diáktól, mindig a vele szemközti oldalra állj, hogy az egész teret bebeszélj!
- Ha valakit „cikiznek” a többiek, megállítom a játékot és a „kötekedő” szemébe nézve mondom el, hogy ez a viselkedés nem illik ide. Ezután kérem kell attól, akit „kikezdelek”, hogy mondja el újra, amit akart.

Gyakorlatok, játékok, foglalkozások

Néhány olyan játékot ismertetek röviden, melyek talán a legérdekesebbek voltak...

1. Bemelegítő játékok:

Gooffy¹

(kapcsolatteremtő, bizalomjáték)

A játék menete:

Minden játékos becsukja a szemét. A játékvezető kijelöl egy „Gooffy”-t, ő nem szólalhat meg ezután. A játékosok csukott szemmel sétálnak a térben, ha valakivel találkoznak, valakit megérintenek, hangosan megkérdezik: „Gooffy?”. Ha nem Gooffy az illető, hangosan válaszol, hogy: „Gooffy”, majd mindketten tovább sétálnak. Az igazi Gooffy nem válaszol. Ha az igazival találkozunk, mögé kell állnunk, megfogva a vállát. Ha már egy egész sor van az igazi Gooffy mögött, akkor tapogatózva a sor végére megyünk. A játék végére egy hosszú kígyó lesz a csoportból.

Sztáros

(vitalizáló, jókedvre hangoló)

A fogó játékok egyik típusa. Akit megfog a fogó, az megáll, és egy ismert popsztár ismert számát kezdi el énekelni. Ha valaki rájön, hogy ki ő, rákiabálja. Ha talált, akkor „feloldódik” és játszhat, futhat tovább a fogó előtt.

Mást csinállok

(koncentrációs, jókedvre hangoló, kapcsolatteremtő)

A csoport egyik fele kitalál egy elfoglaltságot, például favágás, fogmosás stb. Elkezdik ezeket a tevékenységeket csinálni, mindenki egyet-egyed. Jelre indul a játék. A csoport eddig tétlen fele külön-külön odamegy egy-egy tevékenykedőhöz, és a tevékenységére kérdez. A szabály az, hogy nem kérdezhet arra a tevékenységre, amit ténylegesen csinál az, akihez odamentek. A kérdezett bólint a kérdésre, majd abbahagyja azt a tevékenységet, amit eddig csinált, míg a kérdező elkezd azt csinálni, amit kérdezett. Például „A” fogat mos, „B” odamegy hozzá, megkérdezi: „Cipőt pucolsz?”, „A” bólint, majd tovább sétál, abbahagyva a fogmosást, míg „B” elkezd cipőt pucolni. (Unalmasnak tűnhet a leírás alapján, de nagyon élvezetes.)

2. Foglalkozás-tervek

John olyan foglalkozásokat mutatott nekünk, melyeket a mindennapi tanításban alkalmazhatunk, különböző tantárgyaknál.

Bemelegítés után, ha olyan foglalkozás következett, amely páros játékokra épült, (mint már említettem) mindig része volt a bemelegítésnek egy-egy vidám páros improvizációs jelenet, melyet már azzal a párunkkal játszottunk, akivel a foglalkozás során voltunk. Ennek célja a két ember közötti kapcsolatteremtés volt.

Volt játék a szülő-gyermek közötti bizalomról, osztályfőnöki órához, és egy érdekes, szintén osztályfőnöki órára való foglalkozás, mely egy anyáról és fiáról/lányáról szólt. Ezt írom le példának, mert a játékban résztvevőket igen mélyen érintette.

Idősekről²

Középszintűvel játszható foglalkozás, osztályfőnöki órához, páros játék.

A bemelegítés után, a páros mindkét fele kap egy szerepkártyát, melyet alaposan tanulmányoz és nem ismeret a másikkal.

A két szerepkártya:

Anya (Horváth Anna)

82 éves vagy és egyedül élsz egy négyszobás házban egy kellemes külvárosi negyedben. A férjed öt évvel ezelőtt halt meg. Két gyereked van, Sára/Mihály (52 éves) és egy Szilvia nevű lányod (50 éves), aki Kanadában él. Független/önellátó vagy, s erre büszke, és amíg csak képes vagy, szeretnél a házában élni. Most épp nem megy ez olyan könnyen, de a fiad/lányod minden nap eljön hozzád ebéddidőben, hogy enni-valót hozzon. A fiad/lányod a városban dolgozik és kocsival jön ki hozzád. Két szociális munkás is segít neked rendszeresen, akik hetente többször is eljönnek, hogy megfürdessenek, és általában ellássanak. Szilviát már évek óta nem láttad – reméled, jövő nyáron eljön meglátogatni.

¹ Több elnevezése használatos. A játék egyik változata például Bagoly címmel jelent meg a DPM 1999-es különszámában.

² A foglalkozás leírása olvasható a DPM 25. számában is. Úgy vélte a szerkesztő, hogy a John Somers kurzusáról szóló ismertető szegényebb lenne, ha kihagyná ennek a remek foglalkozásnak a rövid leírását. Ezért az „utánközlés”. (A szerk.)

Szoktál főzni magadnak – többnyire előre elkészített ételeket, amelyeket csak be kell tenned a mikróba. Időnként a gáztűzhelyen is főzöl. Sok időt töltesz a nappaliban, ahol van egy gázkályha, ami jó meleget csinál. Napilapot járatsz és kapsz minden reggel, és ez, meg a televízió segítenek abban, hogy a külvilággal kapcsolatban maradj. Van egy cicád, Cirmi, akit nagyon szeretsz.

Az improvizáció akkor kezdődik, amikor fiad/lányod látogatóba érkezik, szokás szerint ebédidőben (fél 1-kor). A székedben szundikálsz a kályha előtt. A mai újság olvasása közben bólintottál el.

Horváth Anna lánya/fia (Sára/Mihály)

53 éves vagy, házas, négy gyereked van. Te és házastársad is teljes munkaidőben dolgoztok, és fontos számotokra a karrieretek, és mindketten jól teljesítetek a munkahelyeteken. Mindketten keményen dolgoztok azért, hogy a gyerekeitek számára lehetővé tegyétek a sportolást, zenélést stb. Van egy húgod, Szilvia (50), aki Kanadában él. Két éve nem láttad, bár úgy hírlík, jövő nyáron hazalátogat.

Édesapád öt éve meghalt, de édesanyád (82 éves) él még: egyedül lakik abban a családi házban, amelyben felnőtél. Minden nap meglátogatod édesanyádat az ebédszünetben. Viszel neki valamit enni ebédre, aztán visszamész a munkahelyedre. Ez nagy teher a számodra, hiszen egész nap keményen dolgozol, aztán ebédidőben rohansz édesanyádhoz, majd vissza, majd a család fiatalabbik részével kell boldogulnod, amikor hazamész. Édesanyádhoz két szociális munkás is jár segíteni, akik hetente többször is elmennek hozzá, hogy megfürdessék, és általában ellássák.

Az utóbbi időben tett látogatásaid alkalmával észrevetted, hogy édesanyád kezd nagyon feledékenyvé válni. A macskát (Cimit) néha egész napra bezárja és nem ad neki enni. Van úgy, hogy felteszi az ételt a gáztűzhelyre, majd elfelejtkezik róla, úgyhogy az odaég. Úgy üldögél a gázkályha előtt, hogy az a legnagyobb lángon ég. A lábánál közben a leesett újság terül szét a padlón, ami könnyen tüzet okozhat. Olyan közel ül, takaróval a lábán, hogy ő maga is meggyulladhatna.

Elhatározod, hogy beszélned kell vele ezekről a dolgokról, és felhozod annak lehetőségét, hogy idősök otthonában vonuljon – mivel sem te, sem a párod nem tudjátok feladni a munkátokat, hogy egész nap mellette legyetek.

Az improvizáció azon a ponton kezdődik, amikor szokás szerint ebédidőben (fél 1-kor) megérkezel. Édesanyád egy székben ülve szundikál a gázkályha előtt. A mai újságot olvasta, amely most veszélyesen közel van a tűzhöz.

Az improvizációt páros jelenetekben folytatják addig a pontig, míg a játékvezető tapssal le nem állítja. Majd azt kéri a szereplőktől, hogy fogalmazzanak meg egyetlen mondatot szerepből, mely így kezdődik:

- „A lányom/fiam azt akarja, hogy...”
- „Anyám azt akarja, hogy...”

Ezután a játsszók – már szerepen kívül – körben ülnek, megosztják élményeiket, véleményüket a problémáról, a helyzetről.

„Kertes”

Ez a foglalkozás beépített játékosokkal működött, a tanár pedig végig különböző szerepekben volt. Az előzőhöz hasonlóan ez a foglalkozáshoz páros improvizációval kezdődött. Két kertszomszédot játszottunk, akik évek óta kijárnak gondozni a kertjüket. Szeretik a földet, figyelik a növények fejlődését. Évek óta a kerületi önkormányzattól bérlik a földterületet. Eddig minden évben pontosan megkaptak a szerződést, de ez most késik. Az improvizáció onnan indul, hogy a két kertszomszéd kint tevékenykedik a kertjében, egy nyugodt, napfényes délelőtt – mindenki tesz-vesz. Egyszer csak két ember elkezdi (szakszerűen) mérni a földeket. Semmi információt nem hajlandóak adni, csak mérik a földet. Természetesen mindenki értetlenkedik... Közös improvizációba megy át az addigi páros játék. Jön a játékvezető egy önkormányzati ember szerepében, és annyit mond, hogy mindenkit megkér, menjen másnap délután négy órára az önkormányzathoz egy beszélgetésre, ott megtudnak mindent.

A játékot újabb közös improvizációval folytatjuk, mégpedig onnan, hogy a kerttulajdonosok összeülnek, megpróbálnak felkészülni a találkozóra, megpróbálják kitalálni, vajon mit akarnak tőlük az önkormányzat képviselői.

A foglalkozás folytatása: másnap az önkormányzatnál vagyunk, a megbeszélte időben. A játékvezető egy „lehetetlen” hivatalnok szerepében betérrel minket egy kijelölt terembe, folyamatosan igazságtalanul fegyelmez minket, hogy csöndben legyünk, testületi ülés folyik stb. Az előzőleg földmérőt játszó szereplők most újabb szerepben, mérnök és ügyvéd szerepében arról tájékoztatják a kerttulajdonosokat, hogy sportcentrum fog épülni a kertek helyén. Ezt megmutatják térképen is. Ezt követően felajánlanak egy másik – sokkal rosszabb! – földterületet a kerttulajdonosoknak. A közös improvizáció természetesen veszekedésbe fullad.

John itt megállította a játékot és arra kért minket, találjunk ki óraterveket – folytatást ehhez a megkezdett játékhoz (milyen korú gyerekekkel, miről játszhatnánk, tanulhatnánk stb.). Sok-sok ötlet merült fel, például középiskolásoknál megtanulhatják, hogyan épül fel egy önkormányzat, a jogról, szabályokról, rajz óránál, makett készítéshez, földrajz óra ötödikben, amikor a térképekről tanulnak.

Ez a foglalkozás is igazolja azt az elvet, mely szerint a dráma összekötő kapoccsá válhat a tantárgyak között.

Tárgyakra épülő foglalkozás-sorozat

Ez a sorozat egy színjátékos csoport egész féléves munkája lehet.

Az első foglalkozáson, a bemelegítés után, a játékvezető egy-egy tárgyat ad a körben ülőknek. Először le kell írni egy percben a kapott tárgyat. A következő játékban ki kell találni a tárgy csodálatos történetét. Ezután három-három játzó (és tárgy!) „összeáll”: kitalálnak egy-egy közös történetet a tárgyakhoz.

A második foglalkozáson a játékvezető hoz egy dobozt, melyben hat-hét tárgy van (fotó egy fiatal férfiról, egy fiatal nőről, egy levél, melyet a nő a férfinak ír, egy családi fénykép, melyen kivehető a nő, néhány szárazvirág, ruháról leesett toll). Információként csak annyit közöl, hogy egy árverésen jutott valakinek a birtokába egy komód, melyben ez a doboz volt. Ezután megkéri a játzókat, hogy hármas csoportokban találjanak ki egy történetet a tárgyakhoz. Először egy történetet, majd négy jelenetbe kell sűríteniük a kitalált „mesét”. Ezután a négy-négy jelenetet el kell játszani (zene és fény alkalmazásával) a többieknek is. (Ehhez per sze megkapják a szükséges időt.) A csoportok történeteinek megalkotása után létrehozunk egy közös történetet is. Ez már egy hosszú folyamat. (A dobozos ötletet is sokféle tantárgy tanításához használhatjuk.)

3. Projektek

Megismerhettük John Somers néhány megvalósított vagy éppen most alakulóban lévő projektjét.

Közösségi színház projekt

A projekt központi eleme egy színházi előadás megszervezése volt egy kb. 400 fős faluban. A falu lakói különböző foglalkozású emberek – alig ismerték egymást. A millenniumra készülve John egy közös színházi előadást szervezett a falu 180 lakójának részvételével.

Az előadás hét helyszínen játszódott, a falu különböző részein, és a falu történetét dolgozta fel. A nézők átsétáltak egyik helyszínről a másikra. A jelenetek párhuzamosan futottak, mindegyik hét perces volt. Minden szereplő csak egy jelenetben szerepelt. A legfiatalabb játzó hat éves, míg a legidősebb hetvennél is több volt. A hét jelenet megtekintése után közös finálé zárta a rendhagyó előadást. John beszámolt arról, hogy a szereplők új előadást szeretnének... A projekt célja a közösség összehozása volt.

Követendő példa lehet számunkra is.

A kulturális hasonlóságok és különbözőségek projektje

Ezt a projektet tanítványaival (akik különböző országokból érkeztek) készítette általános iskolások számára. John arra kérte őket, hogy hozzanak magukkal egy-egy dobozt, ebbe gyűjtsenek össze a saját nemzetük számára fontos tárgyakat (illetve fogalmakat) – olyanokat, melyek szerintük leginkább képviselik nemzetük értékeit.

A gyerekek a tanítványok segítségével megismerhették ezeket a tárgyakat/fogalmakat a foglalkozás során, majd összeállították a saját dobozukat, saját közösségük legfontosabb értékeivel. Ezután ez a doboz az osztályteremben egy kitüntetett helyre került. A dobozban található fogalmakat pedig ráírták egy-egy lufira. Ezeket aztán közösen felengedték az éterbe, hogy az egyetemes emberi értékek közé kerüljenek.

Diavetítő projekt

Kidolgozás alatt lévő projekt. A kísérlet tárgya a minden iskolában megtalálható írásvetítő. Mire és hogyan használható?

Ötletek:

- Képzőművészeti alkotások vetítése egész falfelületre. (Képek: két szerzetes hajnyírás közben, a gyermekét tartó anya a reneszánszból, fiúk a vonat tetején.) Először megnézzük a képeket, próbálunk érzelmileg ráhangolódni azokra, majd ismételt kivetítésük során beállunk a képbe. Mit indít el egy ilyen kiegészített „mű”? Mire használható?...
- Az alkotások nonfiguratívak is lehetnek. Mit kezdhetünk ezekkel?
- Használhatunk egyszínű anyagot is. Letakarhatunk a képből, „kivághatunk” részeket belőle. Mi történik ekkor? stb.

Számomra nagyon tanulságos volt a John Somers-szel töltött 30 óra. Játékait beépítettem foglalkozásaimba, rengeteg ötletet adott mindennapi munkámhoz.

Voltak persze a kurzuson olyan vélemények is, hogy pl. Magyarországon nem ennyire nyitottak a gyerekek, nem bírnák a színházi elemek illet mértékű „túlsúlyát”... Ezzel együtt is úgy gondolom, hogy nem jött rosszul ez a „másféleség”.

Felfrissítette a drámára vonatkoztatott, sajátosan magyar szemléletünket is.

Dramatikus módszerek a bűnmegelőzés szolgálatában

A fenti címet viselte az az egynapos konferencia, amely 2004. november 18-án került megrendezésre a Belügyminisztérium Országos Bűnmegelőzési Központja, a Bűnmegelőzési Akadémia és a Magyar Drámapedagógiai Társaság szervezésében.

Ez a beszámoló jó pár hét elteltével születik, ezért igazán csak a lényegre szorítkozok, s szerzője bízik abban, hogy talán nem véletlenül maradtak meg az emlékezetében bizonyos információk, élmények élesebben másoknál...

A rendezvényt megelőzően, a meghívó ismeretében azt gondolhattuk, hogy a hallgatóság két külön csoportra lesz bontható: biztos jönnek olyanok, akiknek a bűnmegelőzés a szakmájuk, mások pedig azért lesznek ott, mert drámatanárok, pedagógusok lévén érzik magukat érintettnek a témában. Aztán persze a gyakorlat hozta a harmadik csoportot is: azokat, akik mindkét irányban egyszerre érintettek. Az arányokról persze nem sikerült képet alkotnom. És tény, hogy a nap folyamán a szétválásnak semmiféle külső jelét nem láthattuk... Az is tény, hogy igen sok ismerős „drámás” kollégát láttam.

A programot előadások sorozata tette ki. A konferenciának több külföldi vendégelőadója is volt. Az angliai John Somers a dramatikus formák általános használatáról és hasznosságáról beszélt, míg a kanadai Kathleen Gallagher egy hosszasan zajló felmérésről, illetve annak eredményeiről számolt be. Ez utóbbi számomra különösen érdekes és egyben megdöbbentő is volt, mivel ismét új oldaláról mutatkozott be a „szabadság hazája”. Egy (feltehetőleg tipikusnak tekinthető) New York-i iskoláról hallhattunk információkat és láthattunk képeket, videofilmet, ahol – biztonsági okok miatt – lényegében börtönbeli körülmények között töltik napjaikat diákok és tanárok egyaránt. Az épület folyamatosan zárják, mindent és mindenkit ellenőriznek, a legkisebb „gyanús” mozgásra is felfigyelnek. Mindezeket a feladatokat biztonsági őrök látják el, nekik is ez a munkahelyük. A jelenség még annak fényében is riasztó volt, hogy tudjuk, mennyi agresszív esemény történt USA-beli iskolákban az elmúlt években. A látottak-hallottak kapcsán az emberben felmerül a kérdés, vajon ilyen megoldásokkal és módszerekkel nem éppen az agresszió kiváltásához járulnak-e hozzá...

Bécsből, az ottani Városházáról érkezett Hollós József, a Magyar Drámapedagógiai Társaság tiszteletbeli elnöke, aki arról beszélt, hogy milyen központilag kidolgozott programok segítségével igyekeznek féken tartani a fiatalkori bűnözést a császárvárosban. Irigylésre méltóan sok és sokféle programról számolt be, melyek megvalósításához nem kevés pénzre is szükség van. Mi eme egy szótagú szócska hallatán máris hajlamosak vagyunk legyinteni, mert megszoktuk, hogy az rendszert nincs, de itt sok olyan egyszerű ötlet is elhangzott, melyek megvalósítása azért nem vészesen tökeigényes. (Gondoljunk csak a filmklubokra, kisebbeknek szóló játszóházakra, vagy a hazánkban már több helyen működő éjjeli pingpong bajnokságokra.) Amit kiemelnék mindebből, mert komolyan megfontolandónak tartom, az az, hogy szükség van színes szabadidős programokra, mert ezek szervezettsége, mennyisége, minősége egyaránt „zuhant” az elmúlt másfél évtizedben. A fiatalok gyakran tényleg csak a saját fejük után tudnak menni, abból meg vagy jó sül ki vagy nem... A színvonalas programok, előadások, találkozási lehetőségek szervezése minden gyerekekkel – fiatalokkal foglalkozó intézmény számára elsődlegessé kell(ene), hogy váljon.